

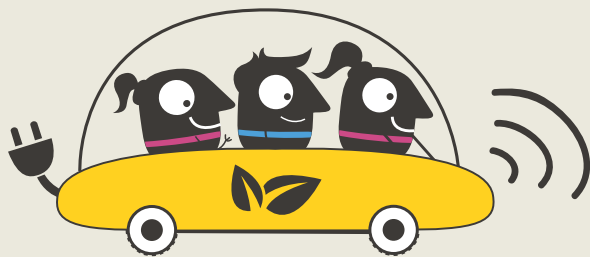
EUROPEJSKI DZIEŃZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU

PODRECZNIK DLA LOKALNYCH ORGANIZATORÓW KAMPANII

16-22 WRZEŚNIA 2017

DZIELMY SIĘ MOBILNOŚCIĄ

#MOBILITYWEEK

Sekretariat europejski:

EUROCITIES

1 Square de Meeûs/B-1000 Brussels – BELGIA

juan.caballero@eurocities.eu

Telefon: +32 2 552 08 75

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE DO PODRĘCZNIKA – PODSTAWOWE NARZĘDZIA DLA LOKALNYCH ORGANIZATORÓW KAMPANII EUROPEJSKI TYDZIEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU	2
WKŁAD EUROPEJSKIEGO TYGODNIA ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU W DZIAŁANIA DOTYCZĄCE ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI W MIASTACH I GMINACH	2
JAK WŁĄCZYĆ SIĘ DO PROGRAMU?	4
NAGRODA EUROPEJSKIEGO TYGODNIA ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU	5
7 DNI WYDARZEŃ ZWIĄZANYCH ZE ZRÓWNOWAŻONYM TRANSPORTEM	7
Transport publiczny	7
Transport rowerowy	9
Transport pieszy	11
Zarządzanie mobilnością	12
Odpowiedzialne używanie samochodów	13
Rekreacja i zakupy: inteligentny i zrównoważony transport, który stymuluje lokalną gospodarkę	15
Zakupy	16
Mobilność i zdrowie	17
Zielone szlaki	18
DZIAŁANIA TRWAŁE	19
DZIEŃ BEZ SAMOCHODU	20
INFORMACJA I KOMUNIKACJA	23
MONITORING I OCENA	25

WPROWADZENIE DO PODRĘCZNIKA – PODSTAWOWE NARZĘDZIA DLA LOKALNYCH ORGANIZATORÓW KAMPANII EUROPEJSKITYDZIEŃZRÓWNOWAŻONEGO- TRANSPORTU

Podręcznik powinien stanowić źródło ogólnych informacji dla władz lokalnych planujących udział w **EUROPEJSKIMTYGODNIUZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**, który odbywają się w dniach 16–22 września 2017 r. W podręczniku można znaleźć opis wymagań, które umożliwiają zgłoszenie udziału w **EUROPEJSKIMTYGODNIUZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**. Podręcznik ten został opracowany na podstawie doświadczeń miast organizujących **EUROPEJSKITYDZIEŃZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU** w poprzednich latach.

Podręcznik przedstawia też ciekawe propozycje rozmaitych działań i wdrażania stałych rozwiązań. Miasta i gminy mogą ubiegać się o Nagrodę **EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**, a warunki uczestnictwa w konkursie opisane są w oddzielnym rozdziale.

Wszyscy organizatorzy **EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU** powinni zapoznać się z wytycznymi zawartymi w podręczniku. Są to jednak wyłącznie propozycje i nie ma obowiązku wdrażania ich w opisanym formacie. Informacje zawarte w podręczniku nie są wyczerpujące i będą sukcesywnie uzupełniane o nowe pomysły.

Więcej informacji można też znaleźć w „Podręczniku dobrych praktyk”, który zawiera przykłady ciekawych kampanii, a także w wytycznych tematycznych skupionych na motywie przewodnim kampanii w danym roku. Wytyczne są publikowane każdego roku i udostępniane na stronie internetowej.

WKŁAD EUROPEJSKIEGOTYGODNIA- ZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU W DZIAŁANIA DOTYCZĄCE ZRÓWNOWAŻONEJ MOBILNOŚCI W MIASTACH I GMINACH

Komisja Europejska postawiła dwa ambitne cele w zakresie mobilności miejskiej: stopniowe wycofanie z miast zasilanych benzyną samochodów do 2050 roku i wprowadzenie bezemisyjnego ruchu w centrach dużych ośrodków miejskich do 2030 roku. Komisarz UE odpowiedzialna za transport, Violeta Bulc, ma jasną wizję transportu w Europie. Wizja ta opiera się na czterech filarach: kapitał ludzki, wzrost gospodarczy i zatrudnienie, innowacyjność oraz konkurencyjność i zrównoważony rozwój.

TŁO

W 2000 roku rozpoczęła się coroczna europejska akcja „Dzień bez Samochodu”. Miała on być okazją do pokazania zaangażowania miast i gmin w zwalczanie problemów ekologicznych. Przez jeden dzień (22 września) władze lokalne odmieniały charakter centrów swoich miejscowości, ograniczając ruch samochodowy, zachęcając do korzystania ze zrównoważonych środków transportu i zwracając uwagę na związek między wyborem środków transportu a ich wpływem na środowisko naturalne.

Ponieważ Dzień bez Samochodu okazał się dużym sukcesem, corocznie od 2002 r. organizowany jest w dniach 16-22 września **EUROPEJSKI TYDZIEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU**. Już w pierwszym roku wzięło w nim udział ponad 400 samorządów z 23 krajów.

Popularność tej inicjatywy jest z roku na roku coraz większa, a opinia publiczna przyjmuje ją bardzo pozytywnie – popiera ją ponad 80% respondentów. Większość docenia też znaczenie kampanii w zwracaniu uwagi na nadmierny ruch samochodowy w miastach.

O co w tym wszystkim chodzi?

Podczas **EUROPEJSKIEGO TYGODNIA ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU**, ogólnoeuropejskiej kampanii promującej zrównoważoną mobilność, władze lokalne pokazują stojące przed nimi wyzwania i zachęcają mieszkańców do wsparcia zrównoważonych strategii transportu.

Organizowane są kampanie społeczne wokół wybranych tematów, a także wprowadzane są rozmaite rozwiązania wzmocniające w sposób długofalowy zrównoważony transport w miastach i gminach.

EUROPEJSKI TYDZIEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU jest dobrą okazją do spotkań i dyskusji w gronie lokalnych interesariuszy na tematy związane z mobilnością, jakością powietrza, ograniczaniem ruchu samochodowego i emisji spalin, a także do testowania nowych technologii i metod planowania.

EUROPEJSKI TYDZIEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU skłania do refleksji nad rzeczywistą funkcją ulic i rozmowy o konkretnych rozwiązaniach problemów, takich jak zanieczyszczenie powietrza, nadmierny poziom hałasu, zatłoczenie, wypadki drogowe i problemy zdrowotne.

EUROPEJSKI TYDZIEŃ ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU jest dobrą platformą dla rozmaitych inicjatyw władz lokalnych, organizacji i stowarzyszeń w zakresie:

- promocji zrównoważonego transportu miejskiego i gminnego,
- informowania o szkodliwości obecnych rozwiązań transportu dla środowiska naturalnego i jakości życia,
- współpracy z lokalnymi interesariuszami,
- udziału w ogólnoeuropejskiej kampanii i realizacji celów wspólnych dla różnych miast i gmin,
- promocji wdrażania lokalnych przepisów o zrównoważonym transporcie,
- wdrażania nowych przepisów i trwałych rozwiązań.

Współpraca na rzecz zrównoważonego transportu

Dążenie do upowszechnienia inteligentnego i zrównoważonego transportu jest procesem długotrwałym, który wymaga nie tylko wsparcia politycznego, lecz także aktywnej współpracy. Władze lokalne są zachęcane do inicjowania współpracy i maksymalnego zaangażowania się w lokalne przedsięwzięcia. Powinny one zidentyfikować lokalnych partnerów, których profil działalności pasuje do konkretnych wydarzeń, i ściśle koordynować z nimi przygotowania do **EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**.

Miasta i gminy powinny współpracować z zakładami transportu (publicznego), organizacjami pozarządowymi, związkami sportowymi, służbą zdrowia, lokalnymi przedsiębiorcami (i ich partnerami, tj. klientami lub dostawcami), (lokalnymi) mediami, itp.

Firmy są często zainteresowane udziałem w takich wydarzeniach, by pokazać, że działają na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatycznym oraz dbają o otoczenie i zdrowie swoich pracowników. Władze lokalne powinny korzystać z tych wytycznych, by zainteresować projektem jak największą liczbę partnerów.

Organizacje i inni potencjalni partnerzy, którzy, mimo że nie kwalifikują się do udziału w **EUROPEJSKIMTYGODNIUZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**, planują zorganizowanie stosownych działań uzupełniających w dowolnym okresie w roku, mogą zarejestrować się indywidualnie. Za pośrednictwem sekcji **MOBILITYACTIONS** dostępnej na stronie www.mobilityweek.eu mogą zarejestrować planowane przez siebie działania promujące inteligentny i zrównoważony transport w miastach i gminach.

JAK WŁĄCZYĆ SIĘ DO PROGRAMU?

W **EUROPEJSKIMTYGODNIUZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU** może wziąć udział każda miejscowość, także spoza Europy. Warunkiem udziału jest zorganizowanie wydarzenia lub innej inicjatywy promującej zrównoważony transport miejski/gminny.

Istnieją trzy obszary aktywności:

- zorganizowanie tygodnia działań związanych z tematem przewodnim danego roku.
- wprowadzenie co najmniej jednego trwałego działania – rozwiązania zachęcającego do zamiany samochodów prywatnych na bardziej ekologiczne środki transportu.
Tam, gdzie jest to możliwe, co najmniej jedno z tych rozwiązań powinno trwale oddawać część przestrzeni ulicznej pieszym, rowerzystom lub środkom transportu publicznego, np. przez poszerzenie chodników, tworzenie nowych ścieżek rowerowych i bus-pasów, nowe inicjatywy na rzecz uspokojenia ruchu, bardziej restrykcyjne ograniczenia prędkości. Trwałe rozwiązania wdrożone wcześniej w tym samym roku również uprawniają do udziału w programie, pod warunkiem, że będą one promowane w trakcie **EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU** (16–22 września).
- Zorganizowanie Dnia bez Samochodu (najlepiej 22 września) poprzez zamknięcie dla ruchu samochodowego jednego lub kilku obszarów miasta/gminy, co najmniej na cały dzień (1 godzinę przed i 1 godzinę po zwyczajowych godzinach pracy).

Władze lokalne, które spełnią wszystkie trzy z powyższych kryteriów, otrzymają status *Złotego Uczestnika* i będą mogły ubiegać się o Nagrodę EUROPEJSKIEGOTYGDNIA-ZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU (więcej na ten temat w rozdziale „Nagroda EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU”).

Jak się zarejestrować?

Po zarejestrowaniu się lub zalogowaniu na istniejące konto na stronie www.mobilityweek.eu, należy wypełnić formularz zgłoszeniowy dla edycji 2016.

W formularzu należy podać następujące informacje:

- Imię i nazwisko, stanowisko i dane kontaktowe głównej osoby odpowiedzialnej za kontakty z mediami i organizację EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU w mieście/gminie.
- Działania/wydarzenia (związane z tematem przewodnim danego roku) planowane do zorganizowania w ramach EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU oraz program.
- Trwałe działania, które zostaną wdrożone w danym roku.
- Informacje o strefach ograniczonego ruchu kołowego.

Wypełniony formularz zgłoszeniowy zostanie zweryfikowany przez krajowy lub europejski zespół koordynacyjny. Informacja o zatwierdzeniu zgłoszenia zostanie wysłana automatycznie e-mailem. Następnie, informacje o działaniach organizowanych w danej miejscowości pojawiają się w internecie w sekcji „Uczestnicy EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU”. Wraz z potwierdzeniem przyjęcia zgłoszenia zostaną również wysłane dane do logowania, umożliwiające ewentualną aktualizację informacji (np. wprowadzenie zmian w programie imprez).

Podpisanie Karty jest wymagane wyłącznie w przypadku ubiegania się o Nagrodę EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU.

NAGRODA EUROPEJSKIEGOTYGDNIA-ZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU

Nagroda EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU ma na celu wyróżnienie najlepszych inicjatyw podejmowanych przez władze lokalne w ramach EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU. Ma ona promować skuteczne kampanie i informować o potrzebach organizowania lokalnych działań na polu zrównoważonego transportu miejskiego/gminnego. Finaliści konkursu są ogłaszani podczas prestiżowej ceremonii w Brukseli i opisywani w różnych publikacjach. Zdobywca Nagrody EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU promowany jest w Europie za pomocą filmu, prezentującego jego osiągnięcia na polu wdrażania zrównoważonego transportu miejskiego/gminnego.

Kryteria uczestnictwa w konkursie

Warunki ubiegania się o Nagrodę EUROPEJSKIEGO TYGODNIA ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU dla lokalnych władz:

1. rejestracja online na stronie www.mobilityweek.eu,
2. złożenie podpisanej Karty,
3. otrzymanie statusu *Złotego Uczestnika*, tj. organizacja trzech rodzajów działań w ramach ETZT,
4. lokalizacja w jednym z krajów członkowskich UE, krajów kandydujących do członkostwa w UE, potencjalnych krajów kandydujących do członkostwa w UE w ramach procesu stabilizacji i stowarzyszenia (SAP), krajów należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) lub krajów członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA). Kraje kwalifikujące się: Albania, Austria, Belgia, Bośnia i Hercegowina, Bułgaria, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Chorwacja, Cypr, Czarnogóra, Czechy, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Grecja, Hiszpania, Holandia, Irlandia, Islandia, Kosowo*, Liechtenstein, Litwa, Łotwa, Luksemburg, Malta, Niemcy, Norwegia, Polska, Portugalia, Rumunia, Serbia, Słowacja, Słowenia, Szwajcaria, Szwecja, Turcja, Węgry, Wielka Brytania, Włochy.

Kryteria oceny

Niezależna komisja ekspertów ds. transportu miejskiego/gminnego oceni następujące aspekty zgłoszeń konkursowych:

1. jakość działań organizowanych w ramach tematu przewodniego kampanii,
2. plan organizacji wydarzeń i aktywizacji lokalnej społeczności,
3. strategia promocji,
4. wpływ trwałych działań,
5. zakres współpracy z lokalnymi interesariuszami.

Procedura składania wniosków

Warunki ubiegania się o Nagrodę EUROPEJSKIEGO TYGODNIA ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU dla władz lokalnych:

1. Wypełniony formularz zgłoszeniowy w języku angielskim (maks. 20 stron), zawierający informacje o władzach lokalnych, wydarzeniach i działaniach, implementacji trwałych rozwiązań oraz charakterze partnerów i ich udziału.
2. Formularz zgłoszeniowy należy przesłać e-mailem wraz z podpisaną Kartą oraz mapą obszaru, który został zamknięty dla ruchu kołowego w trakcie Dnia bez Samochodu.
3. Dostarczenie materiałów dodatkowych: narzędzia komunikacji, materiały prasowe, filmy i zdjęcia (najlepiej w wysokiej rozdzielczości).

Formularz zgłoszeniowy jest dostępny online.

* Użycie tej nazwy nie ma wpływu na stanowisko w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości na temat ogłoszenia przez Kosowo niepodległości.

Ceremonia wręczenia i nagroda

Ceremonia wręczenia Nagrody EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGO-TRANSPORTU odbywa się w Brukseli w obecności unijnego komisarza ds. transportu. Dla zwycięskiej miejscowości nakręcony jest maksymalnie 3-minutowy film promocyjny, prezentujący osiągnięcia na polu wdrażania zrównoważonego transportu.

7 DNI WYDARZEŃ ZWIĄZANYCH ZE ZRÓWNOWAŻONYM TRANSPORTEM

Miasta i gminy mogą organizować działania związane z różnymi aspektami zrównoważonego transportu miejskiego/gminnego.

Naturalną podstawą większości działań są trzy filary zrównoważonego transportu miejskiego/gminnego – transport publiczny, rowerowy i pieszy – oraz ich łączenie (intermodalność).

Aby przygotować ciekawy 7-dniowy program, miasta i gminy mogą skupić się na dowolnym motywie tematycznym, wynikającym z lokalnego kontekstu.

Start EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU

Organizacja 16 września, pierwszego dnia EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU, wydarzeń publicznych i medialnych jest doskonałym sposobem na rozpoczęcie tej kampanii. Uwagę opinii publicznej można przyciągnąć poprzez:

- obniżenie cen biletów komunikacji miejskiej na cały tydzień,
- zaoferowanie dodatkowych usług (zwiększenie częstotliwości kursowania transportu miejskiego/gminnego, usługi wahadłowe, mapy, punkty informacyjne, itp.),
- promowanie intermodalności, czyli łączenia różnych środków transportu,
- nagradzanie osób, które zdecydowały się pozostawić samochód w domu, pytanie ich, z jakich środków transportu korzystali i jak oceniają tę podróż,
- wdrożenie zaplanowanych przez miasto trwałych rozwiązań transportowych.

Transport publiczny

Centralnym tematem EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU jest korzystanie z transportu publicznego. Transport publiczny powinien być synonimem swobody.

W ramach EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU poszczególne elementy sieci transportu publicznego będą mogły promować rozwiązania intermodalne, udowadniając, że mogą one być realną alternatywą dla samochodów.

Poniżej znajduje się lista działań, które pomogą w organizacji ciekawych wydarzeń związanych z transportem publicznym. Są one nakierowane na przyciągnięcie uwagi mediów – telewizji, radia i prasy.

Jak mądrze dojeżdżać do pracy?

Działania, które warto wziąć pod uwagę:

- Utworzenie nowych przystanków przy dużych skupiskach miejsc pracy.
- Wsparcie finansowe, np. zwrot kosztów podróży.
- Specjalne usługi przewozowe w sytuacjach awaryjnych.
- Oferty specjalne.
- Informacje o transporcie publicznym.
- Specjalne punkty oferujące indywidualne informacje o połączeniach.
- Rozdawanie napojów w porze powrotów z pracy na przystankach lub w autobusach.
- Promowanie zaplanowanych wydarzeń na uczęszczanych trasach komunikacji miejskiej.
- Konkursy dla pasażerów.
- Promowanie intermodalności.
- Zainicjowanie debaty między operatorami transportu publicznego a pasażerami, by omówić możliwości lepszego wykorzystania transportu publicznego, ewentualne korzyści dla zainteresowanych stron.

Intermodalność

- Połączenie transportu pieszego i rowerowego z transportem publicznym może uatrakcyjnić ofertę tego ostatniego:

	Średnia prędkość	Dystans pokonany w 10 minut	Obszar objęty zasięgiem
Pieszo	5 km/h	0,8 km	2 km ²
Rowerem	20 km/h	3,3 km	32 km ²

- Można promować transport rowerowy i publiczny, dopuszczając przewożenie rowerów w pojazdach komunikacji publicznej w godzinach poza szczytem i budując nowe stojaki rowerowe w pobliżu przystanków.
- Pasażerowie mogą być informowani o programach udostępniania i współużytkowania samochodów. Nowe inicjatywy są zawsze mile widziane.
- W węzłach przesiadkowych mogą być wyświetlane informacje o wspólnych przejazdach takśówkami.
- Systemy informacyjne mogą być transmodalne, tj. pracownicy kolei mogą informować o usługach autobusowych i vice versa.

Dostępność transportu publicznego

Dostępność transportu publicznego należy do praw mieszkańców i gwarantuje włączenie społeczne. Udogodnienia w dostępie do transportu publicznego zwiększają jego wykorzystanie, nie tylko wśród pasażerów z niepełnosprawnością. Warto:

- Dostosować przystanki do potrzeb pasażerów i zrównać wysokość chodników z poziomem podłogi autobusów.
- Zlokalizować przystanki w pobliżu siedzib dużych firm.
- Informować o potrzebach osób z niepełnosprawnością.

- Opracować przystępny format rozkładów jazdy (duża czcionka, alfabet Braille'a, format audio, itp).
- Dostosować infrastrukturę do potrzeb osób z niepełnosprawnością (autobusy niskopodłogowe, windy, rampy, itp.).
- Umieścić informacje o dostępności na stronach internetowych, w aplikacjach mobilnych, ulotkach itp.
- Współpracować z organizacjami działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Bezpieczeństwo

Według Międzynarodowego Zrzeszenia Transportu Publicznego (UITP) w wypadkach drogowych ginie co roku ponad 27 000 Europejczyków. Ta liczba jest bezpośrednio związana z liczbą osób poruszających się samochodami, a wypadki są najczęstszą przyczyną śmierci młodych ludzi w UE.

Powyższe statystyki można zestawić ze statystykami lokalnymi.

Innym rozwiązaniem może być powołanie osób odpowiedzialnych za bezpieczeństwo lub informację w środkach komunikacji miejskiej/gminnej, a także wytyczenie bezpiecznych i atrakcyjnych szlaków pieszych w obrębie sieci transportu publicznego.

Informacja dla pasażerów

- Wprowadzić nowe wzory rozkładu jazdy, stron internetowych lub aplikacji.
- Udostępnić multimodalne usługi informacyjne.
- Badać opinię pasażerów.

Komunikacja z klientami i pracownikami transportu publicznego

Pracownicy transportu publicznego powinni być informowani o bieżących działaniach w ramach EUROPEJSKIEGO TYGODNIA ZRÓWNOWAŻONEGO TRANSPORTU. Proponowane działania:

- Wycieczki do zakładów transportu miejskiego z przewodnikiem, który opowie o częstotliwości kursowania, szybkości, trasach itp.
- Pokazy nowoczesnego sprzętu transportu publicznego lub wprowadzenie prototypowych pojazdów na zwykłych trasach.
- Informacje o pracach budowlanych w systemie transportu miejskiego i wycieczki po placach budowy nowych linii metra/tramwajowych.

Transport rowerowy

Transport rowerowy wpływa na wszystkie aspekty, które sprawiają, że miasto i gmina są „przyjazne dla mieszkańców”. Rowery zajmują mało miejsca, nie zużywają energii, są ciche i nie zanieczyszczają powietrza. Są ważnym elementem zrównoważonego systemu komunikacji, poprawiają komfort życia mieszkańców, a także korzystnie wpływają na ich zdrowie.

Wszystkie propozycje wymienione poniżej mają na celu zwrócenie uwagi na zalety transportu rowerowego.

Rowerem do pracy

Co warto zrobić, by poprawić infrastrukturę rowerową w miejscach pracy, bezpieczeństwo rowerzystów oraz jak zachęcać mieszkańców do dojeżdżania do pracy rowerem:

- Ustawić punkty informacyjne w ruchliwych miejscach, dostępnych dla pracowników i mieszkańców.
- Stworzyć program dla „nowych rowerzystów”. „Nowy rowerzysta” dojeżdżałby do pracy z „opiekunem”, a potem byłby pytany o wrażenia.
- Zorganizować dzień pod hasłem „Rowerem do pracy”, zachęcający mieszkańców do podróżowania do pracy na rowerze.
- Zorganizować „Konkurs dla pasażerów”, by pokazać, że dojazd do pracy na rowerze jest nie tylko najtańszym i najzdrowszym sposobem podróżowania, ale najczęściej także najszybszym.
- Oferować śniadania mieszkańcom dojeżdżającym do pracy na rowerze.
- Zorganizować pokaz odzieży rowerowej lub wyprodukować specjalne zestawy (np. peleryny z logo firmy).
- Wyróżniać lub nagradzać firmy przyjazne rowerzystom.
- Informować o bezpieczeństwie na trasach rowerowych we współpracy z lokalną policją lub wydziałem planowania ruchu.

Infrastruktura rowerowa

- Utworzyć punkty informacji rowerowej dla pracowników, mieszkańców i odwiedzających, itp.
- Nawiązać współpracę z firmami w zakresie stworzenia szatni i pryszniców dla rowerzystów.
- Zbudować bezpieczne i zadane parkingi dla rowerów.
- Zakupić wspólne rowery dla wszystkich mieszkańców lub pracowników wybranych firm.
- Ustawić ogólnodostępne punkty z narzędziami do naprawy rowerów.
- Przenieść parkingi rowerowe bliżej wejść do budynków administracji publicznej, biur, centrów handlowych, itp.

„Spróbuj i zostań rowerzystą na co dzień!”

- We współpracy z lokalnymi stowarzyszeniami rowerowymi zorganizować spotkania dla kierowców, które zachęcą ich do przesiadki na rowery, szczególnie dla tych kierowców, którzy mieszkają nie dalej niż 5 km od miejsca pracy.
- Zorganizować pokaz odzieży rowerowej lub wystawę prototypów rowerów i zabytkowych bicykli.
- We współpracy z lokalnymi stowarzyszeniami rowerowymi, wypożyczalniami rowerów, sklepami i producentami sprzętu sportowego stworzyć punkty kontroli i naprawy rowerów.
- We współpracy z lokalnymi stowarzyszeniami rowerowymi lub policją zorganizować akcję znakowania rowerów jako forma zabezpieczenia przed kradzieżą.
- Zorganizować „amatorski wyścig kolarski” dla mieszkańców i poprosić, by każdy z uczestników założył na plecy numer odpowiadający liczbie kilometrów pokonywanych codziennie rowerem do pracy. Po zakończeniu wyścigu można zebrać te numery i wystawić je na wspólnej tablicy.
- Stworzyć program motywacyjny/lojalnościowy dla rowerzystów we współpracy z właścicielami lokalnych sklepów.

Transport pieszy

Poniżej znajduje się szereg propozycji, które pozwolą zwrócić uwagę na znaczenie transportu pieszego w poruszaniu się po mieście/gminie. Proponowane działania można zorganizować szybko i nie wymagają one żadnych rozwiązań stałych. Mają one jednak dotrzeć do świadomości mieszkańców i przyciągnąć uwagę mediów.

Pieszko do pracy

- Zachęcać firmy do wynagradzania pracowników, którzy przychodzą do pracy pieszo, np. darmowym śniadaniem.
- Zachęcać firmy do wynagradzania pracowników, którzy przychodzą do pracy pieszo, premiami finansowymi lub uprawnieniem do dłuższego urlopu (o dwie minuty za każdy dzień przyścia pieszo).
- Zachęcać firmy do dodatkowego wynagradzania sprzątaczy ulic dbających o czystość wokół budynków firmy.
- Współpracować z firmami w zakresie modernizacji parkingów samochodowych, tak aby były przyjaźniejsze dla pieszych.
- Zapropionować dyrektorowi firmy spacer po ulicach wokół budynków firmy, by zobaczył, czy są one przystępne dla pieszych.
- Współpracować z firmami w ramach rutynowych programów usuwania graffiti z murów okolicznych budynków.
- Informować o bezpiecznych trasach dla pieszych.

Tętniące życiem ulice

- Zachęcać radnych do spacerów po mieście w celu identyfikacji rozmaitych problemów, takich jak przeszkody fizyczne, popękane płyty chodnikowe, nielegalnie zaparkowane samochody, dzikie wysypiska śmieci itp.
- Zorganizować „Dzień Park(ing)ów” (www.parkingday.org) i zaprosić mieszkańców do kreatywnego zaadaptowania przestrzeni parkingowych.
- Zasadzić drzewa przy ulicy.
- Wprowadzić nowe strefy z ograniczeniem prędkości do 30 km/h.
- Zachęcać lokalnych właścicieli sklepów do przyłączenia się do programu za pośrednictwem lokalnej izby handlowej.

Rządy krajowe

- Minister właściwy ds. transportu odprowadza dzieci do szkoły.
- Minister właściwy ds. transportu spotyka się z rodzicami i dziećmi na ulicy w strefie z ograniczeniem prędkości do 30 km/h i omawia lokalne udogodnienia dla pieszych.
- Minister właściwy ds. transportu w towarzystwie dzieci oddaje do użytku nową kładkę, chodnik lub inne udogodnienie dla pieszych.
- Minister właściwy ds. transportu i w miarę możliwości inni urzędnicy państwowi przychodzą do pracy pieszo lub dojeżdżają autobusem/pociągiem itp.
- Minister właściwy ds. spraw wewnętrznych towarzyszy policjantom w trakcie rutynowego patrolu i pomaga w zapewnieniu bezpieczeństwa na ulicach.

- Rząd wprowadza ustawę nakładającą opłaty na wszystkie źródła śmieci na ulicach – plastikowe torby, pudełka po papierosach, papierki po batonach – a uzyskane w ten sposób środki są przeznaczane na poprawę czystości ulic.

Wszystkie te działania mogą też prowadzić prezydenci, burmistrzowie, wójtowie miast/gmin lub inni urzędnicy samorządowi.

Zarządzanie mobilnością

Zarządzanie mobilnością staje się decydującym czynnikiem dla inteligentnego i zrównoważonego rozwoju miast i gmin. Zakłada ono wsłuchanie się w potrzeby mieszkańców i przechylenie szali argumentów na korzyść zrównoważonych środków transportu.

Jednym z najważniejszych aspektów tego podejścia jest utworzenie nowych powiązań partnerskich. W trakcie EUROPEJSKIEGOTYGDONIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU lokalne władze mogą nawiązywać współpracę ze szkołami i firmami, wspólnie tworząc plany podróży dla uczniów i pracowników.

Istotne są tu nowe, elastyczne metody transportu: elastyczne trasy autobusów, transport na żądanie, wspólne przejazdy samochodami, wspólne przejazdy taksówkami, współużytkowanie samochodów, parkingi „Parkuj i jeźdź”, przewóz i dostawy towarów w mieście/gminie.

Narzędzia zachęcające do zmiany zachowania zwykle opierają się na informacji, komunikacji, organizacji i koordynacji, a także wymagają promocji.

Plany podróży dla pracowników firm

- Promować dojeżdżanie do pracy za pomocą zrównoważonych środków transportu wśród pracowników firm lub ratusza.
- Wynagradzać firmy za zrównoważone rozwiązania.
- Promować pracodawców, którzy angażują się w zarządzanie mobilnością i dają dobry przykład.
- Zapewnić mapy i przewodniki dla wybranych obszarów miejskich.
- Oferować indywidualne porady na temat dojazdów.
- Organizować spotkania w firmach na temat problemów związanych z mobilnością.
- Przeprowadzić ankietę na temat zmian przyzwyczajeń związanych z mobilnością.
- Stworzyć grupę pracowników ds. mobilności.
- Wyznaczyć koordynatora lub menedżera ds. mobilności.

Działania ogólne

- Zorganizować „Dzień Roweru” i nagradzać pracowników dojeżdżających do pracy rowerem – ruchomy czas pracy, śniadanie w biurze, koszulki, szatnie, prysznic, masaże, znakowanie rowerów przeciwko kradzieży itp.
- Nawiązać współpracę z firmami telekomunikacyjnymi i komputerowymi w celu zorganizowania (krajowego) „Dnia Telepracy”.
- Poprosić lokalnych celebrytów o wsparcie inicjatywy wypowiedziami typu: „Jeżdżę do pracy na rowerze/Do pracy chodzę pieszo” lub „Do pracy jeżdżę komunikacją publiczną”.

- Wyróżnić firmę, która podjęła największy wysiłek na rzecz implementacji zrównoważonych rozwiązań transportowych.
- Zorganizować Dni Zrównoważonego Transportu dla firm: pracownicy docierają do biur pieszo, rowerami, komunikacją publiczną lub współużytkowanymi samochodami.
- Wyróżniać osoby, które regularnie dojeżdżają do pracy komunikacją publiczną i mają bilety okresowe.
- Rozdawać kierowcom stojącym w korkach „piłeczki antystresowe”.
- Utworzyć wyróżnienie dla firm przyjaznych rowerzystom.
- Zaprezentować/uruchomić w firmach programy współużytkowania samochodów.
- Poprosić firmy, by zaoferowały pracownikom premie za dojeżdżanie do pracy na rowerze.
- Plany podróży dla pracowników firm: przetestować nowe rozwiązania podczas EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU.

Plany Zrównoważonej Mobilności Miejskiej

EUROPEJSKITYDZIEŃZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU to doskonała okazja na dyskusję o Planach Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP – Sustainable Urban Mobility Plans). Należy wybrać jeden dzień i poświęcić go następującym wydarzeniom:

- Zorganizować wystawę pokazującą możliwe scenariusze rozwoju transportu i przedstawiającą najlepszy scenariusz w szczególach.
- Zorganizować konferencję na temat planu mobilności miejskiej.
- Zorganizować sąsiedzkie spotkania poświęcone mobilności miejskiej.
- Zaprezentować/wdrożyć wybrane środki z planu mobilności miejskiej (nowe trasy autobusowe, nową infrastrukturę „Parkuj i jedź”, ścieżki rowerowe, zielone trasy dla dojeżdżających, centra mobilności itp.) i informować o innowacyjności tych rozwiązań.

Odpowiedzialne używanie samochodów

Celem EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU jest nie tylko promocja zrównoważonych środków transportu, lecz także zachęcanie do odpowiedzialnego korzystania z samochodu, tak aby osoby, które muszą skorzystać z samochodu, przynajmniej częściowo przyczyniały się do większego poszanowania środowiska i przestrzeni miejskiej.

Poniżej znajduje się lista działań, które warto wziąć pod uwagę w tym kontekście. Dotyczą one takich zagadnień jak odpowiedzialność kierowcy, bezpieczeństwo wszystkich uczestników ruchu, umożliwianie mobilności osobom, które nie poruszają się samochodami, ograniczenie emisji spalin z ruchu samochodowego (co ma bezpośrednie przełożenie na ochronę powietrza i klimatu), a także zwiększenie liczby pasażerów w samochodzie (car-pooling).

I znów, organizacja tych działań nie leży wyłącznie w gestii władz lokalnych i można do nich zaprosić różnych partnerów.

Oszczędność paliwa

- Porozmawiać z salonami sprzedaży lub producentami samochodów, by zorganizowali pokazy samochodów o niskich parametrach spalania paliwa.
- Nawiązać współpracę ze szkołami dla kierowców i zaproponować wprowadzenie zajęć z ekologicznej jazdy.

- Promować ekologiczne prowadzenie samochodu wśród zawodowych kierowców, takich jak kierowcy autobusów, taksówkarzy itp.
- Uruchomić kampanię na lokalnych stacjach paliw, zachęcającą do regularnego sprawdzania ciśnienia w oponach (ciśnienie poniżej 0,4 bara zwiększa spalanie paliwa o 10%).

„Porzuć samochód”

- Zorganizować konkurs, w którym kierowcy na jakiś czas oddają prawo jazdy w zamian za bilet okresowy na komunikację miejską.
- Zaprezentować sprzęt lub zorganizować pokaz przewozu towarów rowerami.
- Poprosić osoby, które na co dzień poruszają się rowerem, by opowiedziały o tym, jak przewożą dzieci, towary, dokąd jeżdżą na wycieczki, jaką noszą odzież itp.
- Wydać „Podręcznik kulturalnego kierowcy” z opisem większości tematów wskazanych powyżej, takich jak oszczędzanie paliwa, ograniczenie hałasu, na co zwracać uwagę podczas przeglądu pojazdu (koła tłumiące hałas, innowacyjne filtry oleju itp.), strefy parkowania oraz z adresami myjni samochodowych, na których woda jest poddawana recyklingowi itd.
- W lokalnych rozgłośniach radiowych prezentować inicjatywę korzystania z innych środków transportu jako alternatywy dla stania w korkach.

Udostępnianie i współużytkowanie samochodów

- Promować „Mądre użytkowanie samochodu” poprzez prezentację programów udostępniania i współużytkowania samochodów.
- Poprosić lokalne firmy, które realizują program udostępniania samochodów, o przedstawienie wyników.
- Jeśli w mieście nie ma jeszcze programu udostępniania samochodów, EUROPEJSKITY-DZIEŃZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU jest dobrą okazją, by zorganizować ankietę, która pozwoli ocenić możliwość wprowadzenia takiego programu w przyszłości.
- Poprosić uczestników lokalnych programów udostępniania samochodów o podzielenie się doświadczeniami (np. artykuł w lokalnej prasie itp.).
- Przedstawić program wyszukiwania samochodów do wspólnej jazdy.

Parkowanie

- Wprowadzić nowe strefy parkowania lub strefy z zakazem parkowania.
- Bardziej restrykcyjnie egzekwować zakazy parkowania.
- Informować o przepisach dotyczących parkowania.

Odpowiedzialne używanie samochodów do pracy

- Przez jeden dzień testować pojazdy z napędem elektrycznym.
- Wprowadzić ruchomy czas pracy, by zmniejszyć zagęszczenie ruchu w godzinach szczytu.
- Zarezerwować najlepsze miejsca parkingowe (najbliżej wejść) dla osób współużytkujących samochody.
- Zagwarantować dojazd samochodem do domu w sytuacjach awaryjnych dla osób współużytkujących samochody.

- Oddalić parkingi samochodowe od wejść do biur.
- Zorganizować ankietę przy wejściach do biur i innych budynków, by dowiedzieć się, ile osób zmienia swoje nawyki poruszania się po mieście i opublikować wyniki.

Pojazdy ekologiczne

- Zorganizować wydarzenia poświęcone czystym pojazdom (np. we współpracy z instytucjami na szczeblu krajowym): pojazdom z napędem elektrycznym, hybrydowym, gazowym (NGV i LPG) i w szczególności napędzanych biogazem.
- Zorganizować pokazy, podczas których mieszkańcy będą mogli obejrzyć i przetestować ekologiczne pojazdy.
- Postarać się, by przez cały EUROPEJSKITYDZIEŃZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU lub chociaż przez jeden jego dzień prezydent, burmistrz lub wójt miasta/gminy poruszał się pojazdem z napędem elektrycznym. Pozwoli to wzbudzić w mediach zainteresowanie EUROPEJSKIMTYGODNIEMZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU i rozwiązaniami oferowanymi przez ekologiczne pojazdy.
- Zaaranżować rozmowę między przedstawicielami stowarzyszeń czystych pojazdów i urzędnikami ratusza w celu omówienia możliwości zwiększenia udziału ekologicznych pojazdów w ruchu miejskim i pozytywnej zmiany dla zainteresowanych stron.
- Wydzielić specjalne miejsca na dostawy towarów. Mogą to być platformy lub parkingi w obszarach wolnych od ruchu samochodowego przeznaczone specjalnie dla pojazdów dostawczych. Dostawcy byłiby wówczas zmuszeni do korzystania z ekologicznie czystych pojazdów.
- Stworzyć flotę czystych pojazdów dostarczających zakupy klientom. Punkty odbioru zakupów powinny być rozlokowane w miejscach wygodnych dla mieszkańców.

Rekreacja i zakupy: inteligentny i zrównoważony transport, który stymuluje lokalną gospodarkę

Można zaoferować mieszkańcom dojazd do miejsc rekreacji lub centrów handlowych za pomocą zrównoważonych środków transportu. Dotyczy to nie tylko sposobu, w jaki mieszkańcy sami się przemieszczają, ale również transportu towarów w obszarach miejskich. Z wyników badań przeprowadzonych przez Vrije Universiteit Brussel oraz z doświadczeń uzyskanych w ramach projektu Cyclelogistics wynika, że od 50 do 70% transportu towarów w miastach europejskich mogłoby się odbywać za pomocą rowerów dostawczych. Ten obszar tematyczny sprzyja nawiązywaniu współpracy z lokalnymi partnerami, bo umożliwia im promowanie własnych usług.

Odkrywanie miasta

Należy zachęcać mieszkańców do poznawania swoich miast z innej perspektywy. Spędzanie czasu wolnego może być dobrą okazją do bezpiecznego odkrywania miasta i cieszenia się nim bez hałasu samochodów.

- Specjalne przejazdy wahadłowe dla zwiedzających miasto.
- Wycieczki z przewodnikiem.
- Zawody dla pieszych we współpracy ze sklepami sportowymi, szkołami, stowarzyszeniami itp.
- Klucze do pokoi hotelowych będące jednocześnie biletami w komunikacji publicznej, umożliwiające korzystanie z rowerów miejskich i z programów udostępniania samochodów.

Działania przyjazne środowisku

- Poprosić stowarzyszenia, szkoły, przedstawicieli branży spożywczej itp. o zorganizowanie bezpłatnych śniadań lub dużego pikniku w porze lunchu lub popołudniu.
- Organizować koncerty, przedstawienia teatralne, imprezy uliczne itp. w miejscach publicznych.
- Na głównym placu miasta ustawić tablicę, na której mieszkańcy mogliby wpisywać swoje opinie.
- Poprosić lokalne towarzystwa sportowe lub sklepy i firmy, które specjalizują się w produktach sportowych, o zorganizowanie marszów tematycznych: piłkarzy, koszykarzy, siatkarzy (plażowych), deskorolkarzy, rolkarzy itp.
- Wprowadzić specjalne opcje transportu, np. dorożki konne, kolejki turystyczne, łodzie z napędem słonecznym itp.

Zakupy

Wprowadzenie obszarów wolnych od ruchu samochodowego może być uciążliwe dla kupujących. Dlatego należy podjąć szczególne starania, by zaangażować tę grupę mieszkańców już na wczesnym etapie przygotowań do **EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**.

- Zredagować oficjalną informację dla kupujących, jak dotrzeć do centrum miasta bez samochodu.
- Pokazać, którym autobusem, tramwajem lub linią metra można dotrzeć do wybranych sklepów.
- Reklamować sklepy ulokowane w centrum miasta w materiałach promujących **EUROPEJSKITYDZIEŃZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**. Na przykład można umieścić logo tych sklepów na mapie obszaru wolnego od ruchu samochodowego, informować o tym fakcie przy okazji promowania w audycjach radiowych Dnia bez Samochodu oraz zainstalować na ulicach banery wskazujące drogę do tych sklepów.
- Wydzielić specjalne miejsca na dostawy towarów. Dostawcy byłiby wówczas zmuszeni do korzystania z ekologicznych pojazdów.
- Stworzyć flotę ekologicznych pojazdów dostarczających zakupy klientom.
- Stworzyć „ekologiczne usługi dostawcze”. W punktach dostawy/odbioru towarów można ustawić specjalne budki wyposażone w lodówki do przechowywania mrożonych produktów. Zakupy mogą być dostarczane kupującym na specjalnych rowerach dostawczych.
- Rozprowadzać bilety komunikacji publicznej w sklepach przed i w trakcie **EUROPEJSKIEGOTYGDNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**.
- Zaprosić właścicieli sklepów z centrum miasta do zorganizowania loterii; nagrody byłyby związane z **EUROPEJSKIMTYGDNIEMZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**, np. rowery, rolki itp.
- Zachęcać właścicieli sklepów do wychodzenia w przestrzeń publiczną odzyskaną dzięki wprowadzeniu zakazu ruchu samochodowego (ogródki i stoiska z towarami na ulicy). Należy jednak pamiętać, że **EUROPEJSKITYDZIEŃZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU** nie powinien być wydarzeniem wyłącznie komercyjno-marketingowym.

Mobilność i zdrowie

Liczba pojazdów na drogach w Europie stale rośnie, co wpływa na pogarszanie się jakości życia mieszkańców miast (hałas, zanieczyszczenie powietrza, wypadki, stres itp.).

Wpływ transportu na zdrowie jest widoczny w niemal całej populacji, a zwłaszcza wśród grup szczególnie narażonych na niebezpieczeństwa, tj. wśród dzieci i osób starszych. Niektóre skutki oddziaływania transportu na zdrowie człowieka są dobrze znane i obejmują zaburzenia związane z podwyższonym poziomem hałasu, problemy z oddychaniem czy choroby układu krążenia.

Lokalne ośrodki zdrowia, zakłady ubezpieczeń zdrowotnych, stowarzyszenia lekarzy i organizacje sportowe mogą pomóc w organizacji wydarzeń związanych z mobilnością i zdrowiem.

Negatywne oddziaływanie na środowisko

Lokalne władze mogą starać się chronić mieszkańców przed niekorzystnym wpływem hałasu i zanieczyszczenia powietrza. Warto w tym zakresie prowadzić rozmaite akcje edukacyjne.

- We współpracy z ośrodkami monitorowania jakości powietrza, agencjami ochrony środowiska lub energetyki (EEA, IEE), centrami informacji i dokumentacji (INCE, CIDB) zorganizować wystawę na temat hałasu i czystości powietrza.
- We współpracy z policją lub stacjami kontroli pojazdów zainstalować na parkingach aparaturę do sprawdzania, w jakim stopniu samochody zanieczyszczają środowisko.
- Wyjaśnić mieszkańcom, jak działają systemy monitorowania jakości powietrza i w jaki sposób interpretować dane.
- Przedstawić działania mające na celu zmniejszenie poziomu hałasu i zanieczyszczenia powietrza.

Zalety transportu pieszo i rowerowego

Badania wykazały, że pracownicy, którzy są aktywni fizycznie, są zdrowsi, wydajniejsi i rzadziej korzystają ze zwolnień lekarskich. Działania w tym obszarze tematycznym:

- We współpracy z zakładami ubezpieczeń zdrowotnych informować o zaletach aktywności fizycznej oraz o zagrożeniach (zdrowotnych i ekonomicznych) wynikających z braku takiej aktywności. Pokazywać, jak można włączyć aktywność fizyczną do codziennych zajęć itp.
- Zorganizować panel dyskusyjny z lekarzami, by pokazać negatywny wpływ transportu na zdrowie.
- We współpracy ze szpitalami/lekarzami zaoferować „badania kontrolne” (ciśnienia krwi, krążenia, wagi, masy kostnej itd.), by podnieść świadomość zdrowotną mieszkańców.
- Poprosić organizacje sportowe o zaprezentowanie swojej oferty.
- Zaprosić towarzystwa sportowe, firmy, szkoły itp. do udziału w rozmaitych konkursach, zawodach i wyścigach.
- We współpracy z odpowiednimi organizacjami zainstalować place zabaw zachęcające do aktywności fizycznej i poprawy sprawności wśród dzieci.
- We współpracy z grupami entuzjastów spacerów promować chodzenie dla zdrowia.
- Do „spaceru dla zdrowia” powinien przyłączyć się minister właściwy ds. zdrowia lub zastępca burmistrza, prezydenta czy wójta miasta/gminy.
- Pokazać już dostępne lub planowane środki, które poprawią sytuację pieszych i rowerzystów (uspokojenie ruchu samochodowego, strefy dla pieszych, bezpośrednie/dodatkowe trasy lub ścieżki dla rowerów i pieszych itp.).
- Zorganizować zajęcia fitness (we współpracy z zakładami ubezpieczeń zdrowotnych).

Zielone szlaki

Zielone Szlaki to „ciągi komunikacyjne zarezerwowane wyłącznie dla ruchu niezmotoryzowanego, opracowane w sposób zintegrowany, które korzystnie wpływają zarówno na środowisko naturalne, jak i na jakość życia w otoczeniu. Te trasy powinny mieć odpowiednią szerokość, stopień nachylenia i jakość nawierzchni, tak aby były przyjazne i bezpieczne dla użytkowników cechujących różny poziom sprawności fizycznej”.

(Deklaracja z Lille, 12 września 2000 r.)

Celem tej inicjatywy jest zachęcanie organizacji do implementacji Zielonych Szlaków i promowanie tych ciągów komunikacyjnych wśród mieszkańców.

Ogólne działania uświadamiające

- Zorganizować piesze/rowerowe wycieczki lub pikniki na istniejących i nieoficjalnych (z ograniczeniami) Zielonych Szlakach z udziałem przedstawicieli lokalnych władz. Zielony Szlak może być miejscem spotkań dla rozmaitych grup mieszkańców:
  - osoby o ograniczonej mobilności, osoby starsze itp.,
  - artyści, sportowcy, politycy, lokalne osobistości itp.,
  - sprzedawcy używanych rowerów,
  - media i dziennikarze.
- Zielone Szlaki mogą pełnić rolę klas pod gołym niebem dla lokalnych szkół.
- Zorganizować ochotnicze sprzątanie Zielonych Szlaków.

Przemieszczanie się w zgodzie z naturą

- Zielone Szlaki ciągną się zazwyczaj wzdłuż torów kolejowych, szlaków wodnych lub przez lasy i rezerваты przyrody. Oferują ciekawy sposób na odkrywanie lokalnej przyrody za pośrednictwem wycieczek z przewodnikiem lub tablic informujących o roślinności.
- Walory lokalnej przyrody można też prezentować poprzez konserwację infrastruktury wzdłuż Zielonych Szlaków.

Pole do popisu dla władz lokalnych lub regionalnych

Tam, gdzie Zielone Szlaki już istnieją:

- Upewnić się, że miejsca, w których Zielone Szlaki przecinają ulice, są bezpieczne.
- Zapewnić bezpieczne przejścia do szkół i innych obszarów użyteczności publicznej.
- Opracować plan podróży do szkół lub firm z uwzględnieniem lokalnej sieci Zielonych Szlaków.
- Opublikować materiały promujące Zielone Szlaki.
- Zapowiedzieć wytyczenie nowego Zielonego Szlaku lub jego odcinka.
- Zapowiedzieć budowę infrastruktury wzdłuż Zielonych Szlaków: strefy wypoczynkowe dla pieszych i rowerzystów.

Tam, gdzie Zielone Szlaki jeszcze nie istnieją:

- Zorganizować publiczny pokaz planu utworzenia Zielonych Szlaków.

- Wykupić grunty pod utworzenie Zielonych Szlaków, otworzyć odcinki nowych Zielonych Szlaków, utworzyć lokalną sieć Zielonych Szlaków.
- Zaprosić firmy do sponsorowania budowy nowych Zielonych Szlaków.

Mapa Zielonych Szlaków jest dostępna w witrynie internetowej European Greenways Association pod adresem www.aevv-egwa.org

DZIAŁANIA TRWAŁE

Uczestniczące w kampanii władze lokalne są zachęcane do „implementacji co najmniej jednego nowego trwałego rozwiązania promującego rezygnację z samochodów prywatnych na rzecz bardziej ekologicznych środków transportu”.

Te rozwiązania nie muszą być kosztowne. Są one świadectwem, że miasto dba o zrównoważony rozwój transportu. Oto niektóre działania trwałe, które warto wziąć pod uwagę:

Infrastruktura rowerowa

- Poprawa sieci ścieżek rowerowych i infrastruktury (wydłużenie tras, remonty, oznakowanie, parkingi, blokady itp.).
- Utworzenie systemu rowerów publicznych lub programu udostępniania rowerów.

Obszary dla pieszych

- Utworzenie lub powiększenie stref dla pieszych.
- Modernizacja infrastruktury: kładki piesze, chodniki, pasy dla pieszych, oświetlenie itp.
- Zmiana organizacji przestrzeni publicznej poprzez utworzenie stref tylko dla pieszych.

Usługi transportu publicznego

- Modernizacja i rozbudowa sieci transportu miejskiego/gminnego (buspasy, nowe przystanki, nowe pasy ruchu, obszary zarezerwowane tylko dla transportu publicznego itp.).
- Zwiększenie częstotliwości kursowania, wprowadzenie linii ekspresowych itp.
- Wprowadzenie ekologicznych pojazdów do floty transportu publicznego.
- Wprowadzenie możliwości płacenia za przejazdy komunikacją miejską telefonem komórkowym.
- Intermodalność usług transportowych.

Uspokojenie ruchu samochodowego i ograniczanie dostępu dla samochodów

- Ograniczenia prędkości w pobliżu szkół.
- Ograniczenie zewnętrznych stref parkowania.
- Utworzenie punktów „Parkuj i jedź”.
- Trwały zakaz ruchu samochodowego w centrach miast.

Dostępność

- Wdrożenie planów dostępności.
- Budowa infrastruktury dla osób o ograniczonej mobilności.
- Usunięcie przeszkód architektonicznych.
- Obniżenie i poszerzenie chodników.
- Utworzenie na chodnikach szlaków dla niewidomych i ramp dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.
- Założenie sygnalizatorów dźwiękowych na przejściach z sygnalizacją świetlną.

Nowe formy własności pojazdów i korzystania z nich

- Uruchomienie internetowych programów współużytkowania i udostępniania samochodów.
- Odpowiedzialne używanie samochodów (ekologiczny styl jazdy itd.).
- Używanie ekologicznie czyst(szych) samochodów.

Ruch samochodów dostawczych

- Nowe przepisy dla transportu towarów.
- Używanie ekologicznie czyst(szych) samochodów.
- Utworzenie platform rozładunkowych dla pojazdów dostawczych.

Zarządzanie mobilnością

- Opracowanie planów podróży do miejsc pracy i szkół.
- Utworzenie centrów mobilności i punktów informacyjnych.
- Opracowanie materiałów edukacyjnych.
- Opracowanie planów mobilności miejskiej we współpracy z lokalnymi partnerami.
- Akcje motywacyjne i premie dla pracodawców.
- Ułatwienie dostępu do obszarów, w których znajdują się biura lub inne miejsca użyteczności publicznej.

DZIEŃ BEZ SAMOCHODU

W mieście można wyznaczyć jeden lub więcej obszarów zamkniętych dla ruchu samochodowego. Powinny być one zamknięte dla samochodów przez większą część dnia. W tych obszarach będą mogli poruszać się tylko piesi, rowerzyści i ekologiczne samochody (z napędem LPG, NVG, elektrycznym itp.). W przypadku wyznaczenia kilku takich stref mogą być one połączone szlakami pieszymi. Obszary zamknięte dla ruchu samochodowego mogą również być otoczone strefami buforowymi z informacjami dla kierowców.

Rozmieszczenie i wielkość stref zamkniętych dla samochodów należy starannie wybrać z uwzględnieniem wszystkich lokalnych uwarunkowań:

- Wizualizacja określonych problemów (np. natężenie hałasu, jakość powietrza).

- Zaplanowane działania można zaprezentować lub przetestować (np. przez utworzenie strefy tylko dla pieszych).
- Działania nakierowane na określone grupy (np. dzieci).
- Organizacje znajdujące się w obszarze mogą dołączyć się do akcji z własnymi inicjatywami (np. ogródki gastronomiczne, punkty aktywności fizycznej itp.).
- Liczba osób odwiedzających dany obszar w zwykły dzień i przewidywana liczba dodatkowych osób, które przyjdą zachęceni akcją.
- W okolicy należy utworzyć miejsca parkingowe.
- Połączenia między różnymi obszarami zamkniętymi dla samochodów.

Bariery i punkty kontrolne

Dostęp do obszarów zamkniętych dla ruchu samochodowego będzie monitorowany i będą one odgrodzone specjalnymi barierami. Potrzebna będzie pomoc następujących organizacji:

- Zarząd lokalnej infrastruktury lub organizacja ds. ruchu w mieście.
- Krajowa lub lokalna komenda policji.
- Pracownicy lokalnych władz: wciągnięcie w akcję pracowników ratusza jest dobrym sposobem na zaangażowanie całego urzędu miejskiego i poprawę komunikacji wewnętrznej.

Lista wyjątków

Należy stworzyć krótką listę pojazdów, które będą miały dostęp do stref wyłączonych z ruchu. Oprócz ekologicznych pojazdów (napędzanych LPG, NGV, prądem elektrycznym itp.) wyjątki mogą obejmować pojazdy służby zdrowia, należące do osób z niepełnosprawnością lub pojazdy służb.

Służby ratunkowe (policja, straż pożarna, karetki pogotowia), a także pogotowie elektryczne i gazowe będą miały automatyczny wstęp do zamkniętego obszaru.

Wnioski o przepustki dla pojazdów innych niż wymienione powyżej należy kierować do odpowiedniego wydziału w ratuszu. Liczba pojazdów dopuszczonych do ruchu w zamkniętych strefach powinna być ograniczona do minimum.

Mieszkańcy

Mieszkańcom należy zaproponować przestawienie samochodów poza obszar zamknięty, by ulice były w pełni dostępne dla pieszych i rowerzystów. Konieczne może być utworzenie specjalnych parkingów i podpisanie umów z operatorami parkingów.

Można też poprosić mieszkańców o wyprowadzenie samochodów poza obszar zamknięty do określonej godziny. Mogliby wtedy zostawić swoje pojazdy na parkingach.

Zaopatrzenie sklepów na obszarach wyłączonych z ruchu samochodowego

Pojazdy zaopatrzeniowe będą mogły wjechać na obszary zamknięte w określonym czasie i zgodnie z ogólnymi warunkami. Dostawy w godzinach dziennych mogą być realizowane w specjalnych punktach poza strefą wyłączoną z ruchu. Towary mogą być dostarczane specjalnymi rowerami dostawczymi lub pojazdami ekologicznymi.

Transport publiczny

Aby zapewnić mieszkańcom alternatywę w postaci wydajnych środków transportu, należy zaoferować następujące rozwiązania:

- Większa częstotliwość kursowania pojazdów komunikacji miejskiej.
- Większa dostępność dla osób z ograniczoną mobilnością.
- Specjalne zniżki lub bezpłatne przejazdy.
- Specjalne akcje motywacyjne (jeden bilet za parking i przejazdy komunikacją miejską, bilety ze zniżką do kina, na basen itp.).

Warto też wprowadzić usługi wahadłowe łączące parkingi z centrami miast lub określonymi trasami (np. trasami turystycznymi, obwodnicą miejską itp.).

Ekologiczne pojazdy

Pojazdy z napędem LPG, NGV i elektrycznym mogą być dopuszczane do ruchu w strefach zamkniętych:

- Zaopatrzenie sklepów lub dostarczanie zakupów.
- Zamówienia specjalne do własnego odbioru w specjalnych punktach, na parkingach itp.
- Mieszkańcy lub osoby z niepełnosprawnością.

Rowery

- Wciągnięcie do współpracy lokalnych grup i stowarzyszeń rowerowych.
- Szczególna uwaga poświęcona używaniu rowerów towarowych.
- Punkty wypożyczania rowerów przy stacjach „Parkuj i jedź”, stacjach kolejowych, przystankach autobusowych itp.
- Łączone bilety na korzystanie z komunikacji miejskiej, miejskich rowerów i parkingów, możliwość wypożyczenia roweru za okazaniem kluczyków do samochodu lub dowodu rejestracyjnego pojazdu itp.
- Zadaszone parkingi dla rowerów z obsługą.
- Bezpieczne, dobrze oznakowane ścieżki rowerowe poza strefami zamkniętymi dla samochodów – najlepiej, gdyby była to całkowicie oddzielna infrastruktura.

Infrastruktura „Parkuj i jedź”

Aby zachęcać mieszkańców do korzystania z komunikacji publicznej, w obszarach podmiejskich można tworzyć bezpieczne parkingi samochodowe. Powinny one być strzeżone i otwarte w godzinach, w których odbywa się Dzień bez Samochodu. Mogą być bezpłatne lub płatne (np. opłata za parking uprawniająca do korzystania z komunikacji miejskiej lub rowerów miejskich). Do parkingów położonych z dala od uczęszczanych tras komunikacyjnych warto doprowadzić usługi przejazdów wahadłowych.

Specjalne parkingi

W pobliżu strefy wyłączzonej z ruchu samochodowego należy utworzyć specjalne parkingi dla osób, które muszą korzystać z samochodów. Mogą one służyć do krótkich postojów,

parkowania samochodów współużytkowanych, samochodów zaopatrzeniowych itp. Nie powinny to być parkingi długookresowe i w ciągu dnia powinna być na nich obsługa. Można doprowadzić do tych parkingów usługi wahadłowe połączone z centrum miasta.

Parkingi dla mieszkańców

Należy utworzyć specjalne parkingi dla mieszkańców stref zamkniętych. Powinny one znajdować się w obrębie lub w pobliżu zamkniętych stref (i powinny być dostępne tylko przed wydarzeniem lub po jego zakończeniu). Takie parkingi powinny być otwarte nie wcześniej niż na dzień przed wydarzeniem i nie dłużej niż jeden dzień po jego zakończeniu. Można proponować niższe opłaty parkingowe, by dodatkowo zachęcić mieszkańców do pozostawienia samochodów na parkingu na cały dzień. Szczegóły należy ustalić z operatorem parkingu.

INFORMACJA I KOMUNIKACJA

Wszystkie narzędzia komunikacyjne są dostępne bezpłatnie pod adresem www.mobilityweek.eu. Najnowsze informacje będą publikowane w e-biuletynie EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU i w mediach społecznościowych

- www.facebook.com/EuropeanMobilityWeek
- <https://twitter.com/mobilityweek>
- www.youtube.com/user/europeanmobilityweek
- www.flickr.com/photos/europeanmobilityweek

Razem z tym Podręcznikiem dostępne są następujące materiały informacyjne (niektóre można uzyskać również w wersji papierowej):

- Wskazówki tematyczne
- Podręcznik Dobrych Praktyk
- Ulotka
- Karta
- Film
- Broszura
- Zestaw narzędzi komunikacyjnych zawierający porady i materiały wizualne (ilustracje, logo, szablony itp.)

Wszystkie materiały komunikacyjne są dostępne w języku angielskim. Wskazówki tematyczne, ulotka, film i ten Podręcznik są dostępne w 22 oficjalnych językach UE.

Koordinatorzy narodowi kampanii mogą też tworzyć własne narzędzia. Z doświadczenia wiemy, że bardzo pomocne w organizacji EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU są zestawy informacyjnych materiałów prasowych z opisem inicjatywy na szczeblu krajowym oraz specjalne strony poświęcone poszczególnym miastom.

Informacje i komunikacja na szczeblu lokalnym

Władze lokalne powinny udostępnić szereg narzędzi informujących opinię publiczną o szczegółach **EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**. Aby zapewnić synergię na poziomie europejskim i dać mieszkańcom poczucie, że uczestniczą w globalnym wydarzeniu, warto przygotować materiały drukowane i internetowe z wizualizacją **EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU**.

Przede wszystkim należy zadbać o spójność i prostotę przekazu, tak aby informacje o **EUROPEJSKIMTYGODNIUZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU** mogły dotrzeć do jak najszerszych grup ludności.

Media społecznościowe

Narzędzia społecznościowe, takie jak Facebook, Twitter, YouTube, Vimeo, Flickr, Instagram, LinkedIn itp. umożliwiają bezpośrednie zaangażowanie tysięcy ludzi w promowanie wydarzeń. Przy korzystaniu z mediów społecznościowych warto pamiętać o następujących kwestiach:

- Udostępniać tylko te treści, które są istotne dla odbiorców na danym obszarze.
- W razie pomyłki należy ją sprostować, dbając o oddzielenie faktów od opinii.
- Rozsyłać informacje i reagować. Informować o sukcesach partnerów, zwolenników i współpracowników.
- Zamieszczać rzeczowe i uprzejme komentarze. W miarę możliwości promować obszary własnej wiedzy specjalistycznej.
- Nie zamieszczać spamu ani obraźliwych uwag.
- Dokładnie sprawdzać jakość wszystkich publikowanych informacji. Sprawdzać pisownię i linki. Przyznawać się do ewentualnych pomyłek i poprawiać je.
- Nie publikować w internecie żadnych informacji, które po opublikowaniu w ogólnokrajowych mediach mogłyby być źródłem zażenowania.
- Nie obiecywać podejmowania żadnych działań bez upoważnienia.
- Nie pobierać ani nie instalować oprogramowania dostępnego w sieciach społecznościowych.

Listy informacyjne

Przed rozpoczęciem **EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU** można rozesłać do poszczególnych grup docelowych specjalne listy informacyjne:

- List burmistrza do mieszkańców.
- Specjalny list do poszczególnych grup społecznych (właścicieli sklepów, przedsiębiorców, mieszkańców stref wyłączonych z ruchu samochodowego itp.) z informacją o szczegółach **EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU** i zaproszeniem do udziału w jego organizacji.

Dokumenty informacyjne

Aby poinformować mieszkańców o **EUROPEJSKIMTYGODNIUZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU** i zainicjować debatę na temat mobilności w mieście, dostępności transportu miejskiego i bezpieczeństwa, będzie trzeba przygotować i rozesłać następujące dokumenty:

- Skrótowe omówienie technicznych aspektów organizacji EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU. Ten dokument będzie udostępniany przed wydarzeniem i w jego trakcie w miejscach publicznych.
- Dodatek do miejskiego biuletynu lub wydanie specjalne.
- Specjalne dokumenty dla poszczególnych grup docelowych.
- Zestawy materiałów dla lokalnej prasy rozdawane podczas konferencji prasowej na około tydzień przed rozpoczęciem EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU.

Komunikacja wewnętrzna

Skuteczne metody komunikacji wewnętrznej:

- Zaangażować pracowników ratusza w organizację EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU.
- Pozwolić, by pracownicy ratusza byli promotorami EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU i nowych form mobilności w mieście.
- Zachęcać pracowników do tworzenia bardziej zrównoważonych środków transportu na przyszłość.
- Uruchomić program ekologicznych form dojazdu do pracy, szczególnie dla pracowników ratusza.

Mobilizacja pracowników ratusza

Wielu pracowników będzie musiało odbierać telefony (w miarę możliwości w formie wolontariatu), udzielać informacji (stewardzi, hostessy itp.), monitorować wstęp do strefy wyłączonej z ruchu samochodowego i na parkingi w Dniu Bez Samochodu, obsługiwać organizację rozmaitych innych wydarzeń itp.

Wewnętrzny plan mobilności

Oprócz zaangażowania w organizację EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU pracownicy ratusza muszą dawać dobry przykład. Należy więc zachęcać ich do udziału w akcjach w ramach EUROPEJSKIEGOTYGODNIAZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU. W tym celu warto opracować wewnętrzny plan mobilności i zorganizować zebranie przygotowawcze. Można zachęcać pracowników do korzystania z sieci transportu publicznego i rowerów miejskich. Szczególny nacisk należy położyć na plany mobilności dla szkół i przedsiębiorstw.

MONITORING I OCENA

Należy zadbać o odpowiednie monitorowanie wydarzeń, nie tylko w ciągu tego tygodnia, lecz także i w ciągu całego roku, by umożliwić wyciągnięcie wniosków. Monitoringiem należy objąć podział zadań przewozowych, płynność ruchu, jakość powietrza, poziom hałasu, a także opinie mieszkańców.

Płynność ruchu i wykorzystanie transportu publicznego

Należy monitorować następujące czynniki wewnątrz stref wyłączonych z ruchu samochodowego i poza nimi: liczba użytkowników transportu publicznego, ruch zmotoryzowany, rowerzyści, piesi i wykorzystanie parkingów.

Aby umożliwić analizę porównawczą należy zabrać dane z kilku dni. Wsparcie techniczne i logistyczne może zaoferować zarząd lokalnej infrastruktury lub organizacja ds. ruchu w mieście/gminie.

Jakość powietrza

Można zainstalować stałe i ruchome czujniki wewnątrz stref wyłączonych z ruchu samochodowego i poza nimi, by zmierzyć jakość powietrza przez kilka dni. Aby zapewnić rzetelność badań, pomiary powinny być wykonywane tego samego dnia tygodnia w zbliżonych warunkach pogodowych.

Miasta i gminy, które nie mają własnych urządzeń monitorujących, powinny uzyskać je od miast/gmin, które nie uczestniczą w **EUROPEJSKIMTYGODNIUZRÓWNOWAŻONEGO-TRANSPORTU**, lub takich, w których jest nadmiar takiego sprzętu.

Hałas

Sprzęt do pomiaru poziomu hałasu można zainstalować wewnątrz stref wyłączonych z ruchu samochodowego i poza nimi, by zmierzyć w ten sposób wpływ Dnia Bez Samochodu na natężenie hałasu. Pomiary należy prowadzić przez kilka dni, aby analiza wyników była miarodajna. Warto zwrócić się o poradę metodologiczną do wyspecjalizowanych organizacji, np. lokalnych placówek służby zdrowia.

Opinia publiczna

Można przeprowadzić ankiety, których adresatami będą:

- Mieszkańcy całego miasta.
- Osoby podróżujące do stref wyłączonych z ruchu samochodowego.
- Mieszkańcy stref wyłączonych z ruchu samochodowego.
- Właściciele/pracownicy sklepów w strefach wyłączonych z ruchu samochodowego.
- Klienci sklepów.
- Osoby pracujące w strefach wyłączonych z ruchu samochodowego.

Warto zachęcić właścicieli sklepów do monitorowania następujących danych:

- Liczba klientów w sklepach w strefach wyłączonych z ruchu samochodowego.
- Liczba klientów odwiedzających supermarkety na peryferiach miast.
- Wysokość obrotu we współpracy z izbami handlowymi i przemysłowymi oraz właścicielami sklepów.

Inne pomiary mogą być prowadzone przez lokalne władze w zależności od rodzaju aktywności i oczekiwań.

EUROPEJSKIYDZIEŃZRÓWNOWAŻONEGOTRANSPORTU

16-22 WRZEŚNIA 2017

